

การใช้กฎหมายไทยในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศของภาคเอกชน

นายกิตพงษ์ อรรถวิวัฒน์พงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-164-7

I15152868

010091

APPLICATION OF THAI LAW TO PRIVATE INTERNATIONAL LOANS

Mr. Kitipong Urapeepatanapong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้กฎหมายไทยในสัญญาอัยมเงินระหว่างประเทศของภาคเอกชน
โดย นายกิตติพงศ์ อรุณพัฒน์พงศ์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ หรยางกูร และ อาจารย์ไชยวัฒน์ บุณนาค

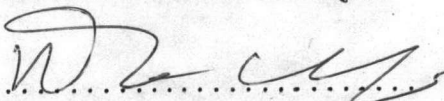

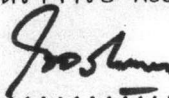
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

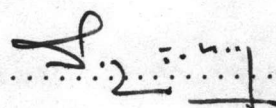
..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ไชยวิไลกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ หรยางกูร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ไชยวัฒน์ บุณนาค)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สาราญ กัลยาณรุจ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้กฎหมายไทยในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศของภาคเอกชน
ชื่อนิสิต นายกิตพงษ์ อรุณพัฒน์พงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ ทรายางกูร และ อาจารย์ไชยวัฒน์ บุญนาค
ภาควิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2526

บทคัดย่อ

สถาบันภาคเอกชนในประเทศไทยได้ทำการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ต่างประเทศมาเป็นเวลานาน สาเหตุแห่งการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ต่างประเทศนั้นอาจเกิดขึ้นจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่างประเทศที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ภายในประเทศ หรืออาจเกิดจากปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ หรืออันเนื่องมาจากข้อจำกัดตามกฎหมายของแหล่งเงินกู้ภายในประเทศ ในทางกฎหมายนั้นยังไม่ปรากฏได้เคยมีการวิจัยถึงผลของความตกลงในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศดังกล่าวว่ามีผลสมบูรณ์แค่ไหนเพียงไร

วิทยานิพนธ์นี้จึงจะมุ่งวิจัยถึงผลของการใช้กฎหมายไทยในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศของภาคเอกชน และเพื่ออธิบายให้ทราบถึงกลไกการกู้ยืมเงินระหว่างประเทศแก่นักกฎหมายไทยด้วย

การค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูลเป็นการวิจัยแบบการค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) ส่วนการศึกษานั้นใช้แบบวิธีพรรณนาและวิเคราะห์ (Description and Analytical Method) ทั้งนี้โดยการศึกษาและค้นคว้าจากกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องอาทิเช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. 2481 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายล้มละลาย กฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประมวลรัษฎากร และกฎหมายอื่น ๆ ตำรา บทความ คำพิพากษา และคำวินิจฉัยของส่วนราชการ ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ สำหรับหลักกฎหมายและคำพิพากษาของต่างประเทศนั้น ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากถือว่าเป็นตลาดการ เงินระหว่างประเทศที่สำคัญ

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า ก่อนที่จะเข้าทำสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศของภาคเอกชน นั้น ผู้กู้และผู้ให้กู้จะต้องทราบถึงวิธีการจัดเตรียมหาเงินทุนซึ่งมีอยู่หลายประการ วิธีการร่วมกันให้กู้ (Syndication) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะใช้ในกรณีที่แหล่งเงินทุนแห่งใดแห่งหนึ่งไม่สามารยมีเงินทุน ให้กู้เพียงพอและเพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยง การให้กู้ตามโครงการ (Project financing) เป็นการให้กู้ ซึ่งมีวิธีการและการจัดทำเอกสารที่แตกต่างออกไปจากกรณีการกู้ยืมเงินโดยทั่วไป การให้ความเห็นทางกฎหมาย (Legal Opinion) เป็นเรื่องที่กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขบังคับก่อน ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ผู้กู้และผู้ให้กู้มีความเข้าใจในกฎหมายของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ในการทำสัญญา กู้ยืมเงินระหว่างประเทศนั้น กฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญา คู่สัญญามักจะตกลงให้ใช้กฎหมายต่างประเทศ ซึ่งได้แก่กฎหมายของประเทศอังกฤษ หรือกฎหมายของมลรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นตลาดการเงินระหว่างประเทศที่สำคัญ

สำหรับหลักกฎหมายไทยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายไทย พ.ศ. 2481 ยอมรับให้เลือกใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับแก่สัญญาได้ แต่มีข้อจำกัดว่าการใช้กฎหมายต่างประเทศนั้น จะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การใดที่จะถือว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น ควรจะคำนึงถึงความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนของสากลเป็นหลัก

ผู้วิจัยได้วิจัยถึงกรณีการใช้กฎหมายไทยในกรณีการพิจารณาถึงสถานการณ์และความสามารถของผู้กู้และผู้ให้กู้ แบบและความสมบูรณ์ของสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศ ปัญหาเรื่อง การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างประเทศ การปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา ปัญหากฎหมายตามประมวลรัษฎากร ปัญหาบางประการ เกี่ยวกับหลักประกันในเรื่องการจำนอง จำนำ การฟ้องบังคับคดีแพ่งและคดีล้มละลาย การบังคับตามคำข้ายัดของอนุญาโตตุลาการและการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ โดยผู้วิจัยได้กล่าวเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศประกอบกันไป ทั้งนี้เนื่องจากการจะพิสูจน์กฎหมายต่างประเทศในสัญญา กู้ยืมเงินระหว่างประเทศต่อศาลไทยนั้น ผู้กล่าวอ้างจะต้องนำสืบกฎหมายต่างประเทศให้เป็นที่ยอมรับแก่ศาล เพราะหากศาลไม่ยอมรับกฎหมายต่างประเทศแล้ว ศาลก็ต้องใช้กฎหมายไทยบังคับ แก่คดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้พบว่าปัญหากฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรในเรื่องอากร
แล้ตมป์ ภาษีดอกเบี้ยย ปัญหาเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยลอยตัวสำหรับเงินกู้ระหว่างประเทศ ปัญหา
หลักประกันเกี่ยวกับการรับจำนอง ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่าง
ประเทศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้กฎหมายไทยยังไม่ได้มีบทบัญญัติโดยชัดแจ้ง ผู้วิจัยจึงได้เสนอให้มีการ
ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นในทาง เศรษฐกิจและสอดคล้องกับ
กฎหมายของตลาดการเงินระหว่างประเทศต่อไปด้วย

Thesis Title : Application of Thai Law to Private
International Loans
Name : Mr. Kitipong Urapeepatanapong
Thesis Advisor: Associate Professor Phijaisakdi Horayangkula
Mr. Jayavahd Bunnag
Department : Law
Academic Year : 1983

ABSTRACT

Institutions in the private sector in Thailand have long borrowed money from foreign loan sources. The reasons for borrowing from foreign loan sources may arise from the fact that foreign interest rates are lower than local interest rates, from a shortage of the foreign currency or from legal restrictions on the local loan sources. Prior to this study, there has never been any legal research on the effect of international loan agreements as to the extent that such loans are valid.

This thesis has for its objective the analysis of the effect of the application of Thai law on private international loan agreement and a description of the mechanisms of private international loans for Thai lawyers.

The method of analysis was research and the compilation of data in the form of Documentary Research. The study utilized the Description and Analytical Method. The study and the research were based upon relevant Thai legislation, including the Conflict of Law, B.E. 2481, the Civil and Commercial Code, the Civil Procedural Code, the Bankruptcy Law, the Exchange Control Law, the Revenue Code and other legislation, all extended to commentaries, journal articles, court judgments and official rulings from both Thailand and other countries. For the rule of foreign law and court judgments, the writer has used mainly English and U.S. law because these two countries have important international financial markets.

2

The research shows that prior to entering into a private international loan agreement, the borrower and the lender have to know of the many methods of providing loans. The syndication method is one of the methods used when one of the loan source is insufficient and this method spreads the risk. The methods and the preparation of documentation for project financing are different from these for loans in general. Legal opinions are provided as a condition precedent so that the borrower and the lender can understand the relevant laws of each country. Also in entering into a private international loan agreement, the governing law agreed upon by the parties is usually one or other foreign law, that is to say either English law or the State Law of New York, United States of America.

As for Thai law, the Conflict of Law, B.E. 2841 accepts in the choice of a foreign law to govern an agreement but there is a limitation. The foreign law cannot be contrary to public order or good morals. In considering whether a foreign law is contrary to public order or good morals, consideration should be given to what public order or good morals generally means in civilized countries.

The writer treated the case of applying Thai law to determine the status and capacity of the borrower and the lender, the form and validity of private international loan agreements, the stipulation of on the interest rates for the private international loans, compliance with Thailand's foreign exchange control law, and tax law, problems involving security for mortgages and pledges, taking action in civil and bankruptcy cases, the enforcement of arbitration awards, and the execution of foreign court judgments.

In doing so, the writer compared Thai law with foreign laws because of the practical need to prove the foreign law chosen in a private international loan agreement to the satisfaction of a Thai Court, arising from the claimant having the burden of proof in this regard. If the Court cannot accept the foreign law, it will apply Thai law to the case instead.

The writer also found that there are some legal problems regarding taxation, namely stamp duty and tax on interest, the problem floating interest rates in the international loans, the problem of the security against mortgage, and problems relating to the enforcement of foreign judgments. Thai law has no express provisions on any of these matters. The writer therefore proposes revision and amendment of the law to bring it in line with economic necessity and with the laws of the international financial markets.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจจะสำเร็จลุล่วงลงได้ หากผู้เขียนไม่ได้มีโอกาสเข้ารับการ
ฝึกอบรมในการปฏิบัติวิชาชีพกฎหมาย ณ สำนักงานกฎหมายเบเคอร์ แอนด์ แม็คเคินซี ประเทศ
สิงคโปร์ ผู้เขียนจึงใคร่ขอขอบพระคุณ คุณลูจีนต์ ชัยมั่งคลานนท์ คุณอริก อัครวานิช
Mr. John Hancock แห่งสำนักกฎหมายบริษัท เบเคอร์ แอนด์ แม็คเคินซี จำกัด กรุงเทพฯ
Mr. John Connor Mr. James Rider แห่งสำนักกฎหมายเบเคอร์ แอนด์ แม็คเคินซี
ประเทศสิงคโปร์ และ Mr. Arthur Loke แห่งสำนักกฎหมาย ARTHUR LOKE & HUI
ประเทศสิงคโปร์ ที่ให้โอกาสตลอดจนคำแนะนำความสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์
พิชัยศักดิ์ ทรยางกูร อาจารย์ ไชยวัฒน์ บุณนาค ที่ได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุม
การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้เขียนในการให้คำแนะนำและแก้ไข
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โขวิไลกุล อาจารย์ ส้าราญ กัลยาณรุจ
ที่สละเวลาในการ เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิจิต มั่นตากรณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ
เส็ตเส็ตียร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลู่ผานิต มั่นคู่ย แห่งคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย ที่ให้
ความช่วยเหลือและประสานงานจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณศิริพงษ์ กัลยาณรุจ แห่งธนาคารกสิกรไทย จำกัด ที่ได้กรุณา
มอบตำราให้แก่ผู้เขียนเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ คุณสินจง สุวรรณโกสิน คุณยิงสินธ์ พงศ์ธรพิพัฒน์ คุณศิริพร จันทร์รุ่งฤทธิ์
คุณอุทภาพร รัตนสารสิทธิกร คุณสุภาภรณ์ สุทธิปรารภ คุณนวลศรี อภินร เศรษฐ์ คุณปัทมา รัตนปราการ
และคุณธีรยุทธ โสรัตน์ ตลอดจนเพื่อนร่วมงานทุกท่านแห่งสำนักกฎหมายบริษัท เบเคอร์ แอนด์
แม็คเคินซี จำกัด กรุงเทพฯ ที่มีส่วนช่วยเหลือในการจัดหาข้อมูล จัดพิมพ์ และดำเนินการประสาน
งาน และให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถเสร็จได้ตามเวลาที่กำหนด

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณวิภา วงศ์สันติวณิช ผู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในความสำเร็จครั้งนี้ ซึ่งหากปราศจากความช่วยเหลือและกำลังใจแล้ว ก็ยากที่วิทยานิพนธ์จะสำเร็จเป็นรูปเล่มได้

ท้ายสุดนี้ขอขอบคุณสำนักกฎหมาย บริษัท เบเคอร์แอนด์แม็คเคินซี จำกัด ที่ให้ความสนับสนุนในด้านค่าใช้จ่ายในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งจะได้แจกจ่ายไปยังห้องสมุดของสถาบันการศึกษา ต่อไป

ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงจะมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชานิติศาสตร์ อยู่บ้างไม่มากนักน้อย และความดีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่ คุณพ่อคุณแม่ คุณตาคุณยาย พี่น้อง และผู้มีพระคุณ ตลอดจนบูรพจารย์ที่ได้ให้การศึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ล้วนขอบพระพรองค์เหล่านั้น ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ย
กิตติกรรมประกาศ	ญ
คำอธิบายคำย่อ	ณ
บทที่	
บทนำ	ด
1. กลไกการกู้ยืมเงินระหว่างประเทศ	1
ตอนที่ 1 การเตรียมการจัดหาเงินกู้ระหว่างประเทศ	1
ตอนที่ 2 การร่วมกันให้กู้	8
ตอนที่ 3 การให้กู้เงินตามโครงการ	15
ตอนที่ 4 วิธีการและเทคนิคเจรจาตกลงเงื่อนไขสัญญากู้ยืมเงิน ระหว่างประเทศ	23
ตอนที่ 5 ส่วนที่ 1 การลงนามในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศ	30
ส่วนที่ 2 สถานะภาพและความสามารถของผู้กู้	31
ส่วนที่ 3 การให้ความเห็นทางกฎหมาย	37
ส่วนที่ 4 การเบิกจ่ายเงินกู้ระหว่างประเทศ	46
2 การเลือกใช้กฎหมายบังคับแก่สัญญา	47
ตอนที่ 1 บททั่วไป	47
ตอนที่ 2 การเลือกใช้กฎหมายต่างประเทศตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการ ขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. 2481	53

3	แบบและความสมบูรณ์ของสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศ	61
	ตอนที่ 1 แบบของสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศ	61
	ตอนที่ 2 แบบและความสมบูรณ์ของสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศ ตามกฎหมายไทย	65
	ตอนที่ 3 ปัญหาข้อตกลงบางประการในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศ ตามกฎหมายไทย	78
	ตอนที่ 4 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ผู้ให้กู้ในการร่วมกันให้กู้ตาม กฎหมายไทย	92
	ตอนที่ 5 ปัญหาความสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยของ เอกสารที่ทำขึ้นในสัญญา กู้ยืมเงินระหว่างประเทศ	94
4	ปัญหาการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	105
	ตอนที่ 1 บททั่วไป	105
	ตอนที่ 2 ข้อพิจารณาการใช้กฎหมายควบคุมแลกเปลี่ยนเงินตราของศาล ต่างประเทศ	106
	ตอนที่ 3 ข้อพิจารณาการใช้กฎหมายควบคุมแลกเปลี่ยนเงินของ ประเทศไทย	112
	ตอนที่ 4 ลักลอบเงินตราและข้อกำหนดเกี่ยวกับการชำระเงินตราตาม คำพิพากษา	114
5	ปัญหาภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร	132
	ตอนที่ 1 บททั่วไป	132
	ตอนที่ 2 ปัญหาอากรแลตมป์	134
	ตอนที่ 3 ปัญหาการเสียภาษีศุลกากร	140
	ตอนที่ 4 สิทธิและประโยชน์ตามข้อตกลงการยกเว้นภาษีซ้อนระหว่าง รัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศ	146
	ตอนที่ 5 ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคำวินิจฉัยของกรมสรรพากรและศาล ที่เกี่ยวกับภาษีศุลกากรและเงินได้อื่น ๆ	152

6	ปัญหาเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้	158
	ตอนที่ 1 บททั่วไป	158
	ตอนที่ 2 ปัญหาการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราตามกฎหมายต่างประเทศ	164
	ตอนที่ 3 ปัญหาดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างประเทศตามกฎหมายไทย	169
7	หลักประกัน	185
	ตอนที่ 1 บททั่วไป	185
	ตอนที่ 2 ข้อพิจารณาตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย	188
8	ข้อตกลงเกี่ยวกับการผิดนัด	201
	ตอนที่ 1 บททั่วไปและข้อพิจารณาตามกฎหมายต่างประเทศ	201
	ตอนที่ 2 ผลของการผิดนัดและการบรรเทาความเสียหายอันเนื่อง จากการผิดนัด	206
	ตอนที่ 3 ข้อพิจารณาในปัญหากฎหมายบางประการในกรณีผิดนัด	208
9	การดำเนินการบังคับชำระหนี้เงินกู้	212
	ตอนที่ 1 วิธีอนุญาโตตุลาการ	212
	ตอนที่ 2 การพิจารณาคดีโดยศาล	217
	ตอนที่ 3 การบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ	233
	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	238
	บรรณานุกรม	245
	ภาคผนวก	253
	ก. สัญญากู้ยืมเงินระหว่างประเทศ ตัวสัญญาใช้เงิน หนังสือแจ้งการเบิกจ่าย เงินกู้	254
	ข. หนังสือให้ความเห็นทางกฎหมาย	286
	ค. สัญญาค้ำประกัน	293

ภาคผนวก	หน้า
ง . คำขอจดทะเบียนเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ	297
หนังสือตอบรับธนาคารแห่งประเทศไทย	298
แบบ ล.ป.31 (E.C.31)	299
แบบ ล.ป.51 (E.C.51)	300
แบบ ล.ป.71 (E.C.71)	301
ประวัติผู้เขียน	303

คำอธิบายคำย่อ

เว้นแต่จะระบุไว้เป็นอย่างอื่น

พ.ร.บ.	หมายความถึง	พระราชบัญญัติ
ป.พ.พ.	หมายความถึง	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ม.	หมายความถึง	มาตรา
ฎีกา	หมายความถึง	คำพิพากษาศาลฎีกา
ป.วิ.พ.	หมายความถึง	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง